

Dobrymi činy rosteme

Každý jsme v něčem dobří. Jsme vnitřně připraveni o něco se rozdělit, někomu potřebnému pomoci. Daří se nám podporovat zařízení, ve kterých se léčí děti. Spontánně jsme podpořili postižené tornádem. Máme ale své hranice. Bezdomovec, zvonící pozdě večer, exekuci postižená osoba, do jejichž problémů nejde snadno nahlédnout – ti nejsou naším šálkem kávy. A člověk, který „skončil po zásluze v base“, už vůbec ne. Podle zápisu evangelisty Matouše nás Ježíš ovšem vyzývá ke štědrosti a péči tam, kde je to vidět málo, nebo je to dokonce protivně. (Že já ten úryvek 25. kapitoly četli!)

Příloha Mezinárodního vězeňského společenství vypovídá o mnoha zralých lidech podporujících své bližní i tam, kde nám cit „říká“: „Neriskuj svůj dar peněz nebo času, oni si to nezaslouží“. Jsem nadšený, že existují neúnavní zprostředkovatelé takových možností. Dávají tak dobrým duším příležitost překročit sebe sama. Ti všichni podporují, co většinová společnost nevidí jako vhodné a co je státu jedno nebo to z principu neumí. Neokázale tak ukazují směr, vyplňují hluchá místa zákonů a prováděcích předpisů. Pro mne jsou vynikajícím dokladem přesvědčení, že demokracie není naplněna návštěvou volební místnosti každý čtvrtý rok. Demokracie je stále pěstované vědomí, že mravnost, potřebná ke spokojenému životu, se od pravidel odvíjí, ale dobrými skutky uskutečňuje. Verš básníka Jana Zahradníčka „abychom na všech stranách s královstvím Božím hraničili...“ pro mne dostává nové obrysy.

Aktivita MVS dávno přesáhly zdi věznic. Světová síť Prison Fellowship International a její už dvanáct let skvěle vedená česká odnož stejně smýšlejících lidí je mi povzbuzením, příkladem i radostí. Kéž je jimi i vám. A pokud vás prolistování přílohy přiměje k jakékoli formě podpory, bude účel splněn. Jménem svým i všech lidí z týmu MVS vám ze srdce děkuji.

Mons. MARTIN HOLÍK,
člen Odborné rady MVS
a ředitel Radia Proglas

Pomoc všem, koho se dotkl zločin

Díky vaší pomoci mohou děti vězňů alespoň občas okusit normální život.

Snímky v příloze archiv MVS

Milí přátelé a příznivci, naši práci nepředstavujeme prvně, asi jste už zaznamenali fotografie úžasných dětí, které ale mají těžký úděl, protože máma nebo táta jsou ve vězení.

Takových dětí je u nás každý rok mezi 30 a 40 tisíci. Vězňů je nad 19 tisíc a mají rodiče, někdy i prarodiče, mají děti, manželky, přítelkyně, sourozence. Oblast vězeňství se týká mnohem více lidí, než se na první pohled zdá. Jsou tu také tisíce zaměstnanců věznic a i oni tráví život zamčení za mřížemi.

Mezinárodní vězeňské společenství se ale zaměřuje i na pomoc obětem. Chodíme také do věznic, v téměř každé u nás už běží alespoň jeden z našich dvou desítek projektů. Před věznicemi pak čekáme na propuštění. Vybrala jsem jeden z mála veršů, kte-

ré k tomuto tématu jsou v Písmu: „Pamatujte na vězně, jako byste byli uvězněni s nimi; pamatujte na ty, kdo trpí, vždyť i vás může potkat utrpení.“ (Žid 13,3)

Mockrát jsem si představovala, když jsem odcházela ze sezení ve věznicích, jaké je být tam déle, být tam „s nimi“. Věznic má jiné vůně, pachy, zvuky jako křik, zamykání, odemykání, bouchání katrem. Tvoří hrůzostrašnou atmosféru, která obsahuje i rádobylhostejnost, strach, vztek a zoufalství, a čas tam prý se ukrutně vleče.

V románech se často objevuje, jak dříve obětavé babičky chodily k věznicím a nosily tam jídlo. Bylo to běžné hlavně o křesťanských svátcích: rozdělil se s potřebnými. Teď je jiný systém a vůbec to nezkoušejte udělat, nikdo si tam od vás nic nesmí vzít.

Ti potřební ale každý den z věznic vycházejí a potřebují pomocnou ruku. Jejich děti žijí v odloučení a jsou stigmatizované, vlečou s sebou vinu rodiče.

Pokud vám něco z toho leží na srdci, ozvěte se nám a připojte se. Ale i pokud nemáte dost času, můžete se stát součástí pomoci všem, koho se dotkl zločin, svým darem, který umožní podporu některé ze skupin potřeb-

ných. Nejúžasnější jsou pro nás pravidelné měsíční dary, jakkoli to mohou být malé částky, protože víme, s čím můžeme počítat, a lépe se nám plánuje.

Zcela jistě budete mít radost, když pomůžete dítěti, které nemá na školní potřeby, nebo mu koupíte dárek k Vánocům. „Pamatovat na vězně“ lze ovšem i tím, že se za ně, jejich rodiny, děti, ale také za jejich oběti budeme modlit: usilovně se modlit, aby zlo zmizelo, aby přišlo uzdravení, restart, nová naděje, nový začátek pro všechny – a aby současnou situaci také všichni zatím trpělivě snášeli. Všichni tato pomoc je i ryze praktická, protože všichni potřebujeme žít v bezpečí a to nám nezajistí dlouhé tresty pro provinilce, ale individuální práce s vězni, práce na jejich změně; práce s jejich dětmi, aby měly jiné životní vzory; a také práce s propuštěnými, aby měli kde bydlet a mohli pracovat a být přijímáni zpět.

Děkuji vám za soucit, který pro velkou část společnosti potřebujeme teprve vymodlit. Děkuji za váš zájem a za každý poslaný dar.

GABRIELA KABÁTOVÁ,
ředitelka Mezinárodního
vězeňského společenství

Ulehčit znevýhodněným dětem start do života

„Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží.“ (Marek 10,14)

Bůh miluje děti a miluje, když k němu přicházejí. Jsme vděční, že právě my můžeme dětem pomáhat k Němu přicházet. Minulý rok jsme sloužili více než 1 500 dětem vězňů, které mají start do života značně ztížený a bez pomoci se s následky uvěznění rodičů nedokážou vyrovnat. Pomáháme jim nejen prakticky a materiálně (školní potřeby, potraviny, oblečení), ale také budujeme jejich dovednosti a schopnosti, aby lépe zvládaly stresové situace a konflikty, a posilujeme jejich odolnost, aby unesly to, co unést musí (posměch, odmítání, samotu).

Kde to jde, vymýšlíme možnosti, jak zachovat pouto s vězněným rodičem a udržet rodinu pospolu. Vytváříme prostředí, kde se děti cítí v bezpečí a přijímané. Ukazujeme jim na Boha, jeho lásku a na jeho moc a sílu změnit jakoukoliv životní situaci v něco dobrého.

Díky Božímu požehnání můžeme těmto dětem nabídnout hned sedm projektů. Nejnovější je svépomocná skupina pro osoby pečující o děti, kde je kromě programu pro dospělé i program pro jejich potomky či svěřence. Dospělé pečující osoby na skupině zažívají něco podobného jako ti malí – tedy přijetí a pomoc. Jak se vede dětem, totiž často závisí na tom, jak se vede tomu, kdo o ně pečuje.

ŽANETA DVOŘÁČKOVÁ,
vedoucí dětských projektů

V Andělském klubu se děti setkávají každý týden a někdy vyrážejí i do přírody.

Dětské projekty MVS

Andělský klub – funguje v Brně a České Lípě. Děti vězňů se scházejí každý týden v klubu, kde jsou pro ně připraveny různé aktivity a mají možnost sdílení osobních problémů.

Den s dítětem – celodenní akce s programem a občerstvením, která probíhá v areálu věznice pro rodiny s dětmi a odsouzené rodiče s cílem udržovat rodinné vztahy.

Andělský kemp – týdenní letní pobyt pro děti vězněných rodičů s pestrým programem.

Andělský strom – pořizování a zasílání vánočních dárek dětem. Spolu s dárkem dorazí dopis od vězněného rodiče.

Zpátky do školy – nákup školních pomůcek a vybavení na začátku

školního roku pro školáky z rodin vězněných rodičů.

Dream Academy – motivační program pro dospívající dívky, jednou měsíčně probíhá v Praze.

Svépomocná skupina – probíhá v Brně a Praze. Pravidelná setkávání pečujících osob s programem pro děti.

Výzkum odhaluje těžkosti „neviditelných obětí“

Děti odsouzených rodičů jsou specifickou skupinou, ohroženou řadou negativních jevů a rizik. Poukazuje na to řada zahraničních výzkumů. V České republice jsme se prozatím o data vykreslující situaci dětí, které přišly o rodiče kvůli vězení, opřít nemohli.

Tato situace se začala měnit v roce 2019, kdy mě kontaktovala Žaneta Dvořáčková z Mezinárodního vězeňského společenství. Při jejím vyprávění o dětech uvězněných rodičů jsem si uvědomila, že přestože jsem zasvětila svůj profesní život ochraně dětí, pro tyto „neviditelné oběti“ jsem doposud neudělala nic. Setkání skončilo slibem, že získám finance na výzkum, který by přinesl důkazy o dopadech věznění rodičů na děti.

Tento slib našel konkrétní vyjádření v projektu „Rodičovství za mřížemi“, ve kterém spojila síly Masarykova univerzita a Mezinárodní vězeňské společenství. Projekt podpořila Technologická agentura ČR v programu Éta. Dostali jsme tři roky na to, abychom přinesli žádané informace.

Probíhající výzkum odkrývá neuvěřitelné příběhy strádání těchto dětí. Trápí je nejenom smutek, hlad nebo osamělost. Nezdídka se musí vypo-

řádat se studem, který zažívají kvůli trestnému činu svého rodiče. Některé z těchto dětí musejí navíc za skutky svých rodičů snášet posměšky. Taková bolest je v některých případech nad jejich síly. „Začala jsem se řezat na rukou. Tlak toho, že táta dělal tak hrozné věci a že mi to dává za vinu, se nedal vydržet,“ rekla čtrnáctiletá dívka.

Přetržená pouta

Náš výzkum potvrzuje zahraniční zkušenost, že velká část potomků uvězněných rodičů je vystavená závažným rizikům, a to nejen v důsledku samotného uvěznění otce nebo matky, ale také v důsledku znevýhodnění, kterým jejich rodiny čelily už předtím.

Přestože bychom si ale mohli myslet, že vězení se týká jenom rodin, kte-

ré se již dříve potýkaly s problémy, výzkum ukazuje, že tomu tak není vždy: „Můj tříletý syn půl roku stál ve dveřích na verandě a vyhlížel, kdy už se vrátím. Každý den usínal s pláčem, že se mu po mně stýská. Byli jsme si velmi blízcí,“ vypověděl třicetiletý uvězněný otec.

Máme za sebou výzkum s téměř dvěma sty odsouzenými rodiči a více než stovkou dětí. Přestože je předčasné hovořit o celkovém obrazu, je již nyní patrné, že uvěznění otce nebo matky zanechává těžce smazatelné stopy na dětské duši. Děti se s touto zátěží nedokážou vypořádat samy. Potřebují naši lásku a odbornou pomoc.

JITKA NAVRÁTILOVÁ,
Katedra sociální politiky a sociální práce FSS MU, hlavní řešitelka projektu „Rodičovství za mřížemi“

Na Andělský kemp do Narnie

Andělský kemp je určen dětem, které mají rodiče ve vězení. Znamená týden, během kterého mohou zakusit přijetí a otevřeně mluvit o tom, co prožívají, protože na kempu jsou na tom všechny děti stejně.

Zároveň se jim snažíme předat to, co jsme sami prožili ve vztahu k Bohu a jeho lásce.

Letos jsme si pro jeden z turnusů vybrali téma „Plavba Jitřního poutníka“ z Letopisů Narnie. Hned po příjezdu a ubytování jsme společně za doprovodu hudby prolezli rámem obrazu a „Drinian“ děti pasoval na členy posádky Jitřního poutníka. Cílem celotáborové hry bylo získat sedm mečů od sedmi lordů. Každý den jsme se proto ocitli na ostrovech tak, jak to odpovídalo příběhu v knížce. Z těchto zastávek jsme si vzali inspiraci nejen pro hry na daný den, ale také pro dopolední zamyšlení. Například na Sopečném ostrově jsme řešili, co má v životě skutečnou hodnotu (protože Eustace propadl kouzlu zlata a Edmund a Kaspian se na ostrově pohádali), děti se pak během noční hry setkaly právě s Eustacem v podobě draka, který se jich ptal, co je v životě cenné, a za odpověď si mohly vzít polodrahokam z pokladu.

Andělský kemp – letní tábor pro děti vězňených rodičů je pro účastníky díky dárcům zdarma. Často je to jediná letní aktivita těchto dětí.

Po společném dopoledním zamyšlení jsme se vždy rozešli do skupinek a diskutovali. Mezi většími dětmi probíhaly velmi zajímavé rozhovory o Bohu a o životě.

Kutilové i hasiči

Knížka nás prováděla celým týdnem. Před každou hrou jsme četli úryvek, který nás měl uvést do děje, a my jsme se dozvídali o Aslanovi, Kaspianovi nebo třeba o odvážném myšáko-

vi Rípíčoví. Kromě tematických her si děti mohly vyzkoušet pestrou škálu kreativních i sportovních workshopů – práci s modelovací hmotou, batikování, zaplétání bavlnek do vlasů, deskové hry. Na kemp také přijeli dobrovolníci ukázat nám, jak se pomocí lupínkové pily vyrábí, barví a skládá puzzle, předvést střelbu z airsoftové zbraně na cíl (z čehož byli všichni kluci naprosto nadšení) nebo přiblížit dovednosti dobrovolného hasiče, kdy jsme oblékali uniformy,

spojovali hadice a pak stříkali vodou na terč.

Když jsme poslední den získali i sedmý meč, přišlo na řadu ocenění všech členů posádky. Celý kemp jsme zakončili oslavou a společně se podívali na „Plavbu Jitřního poutníka“ ve filmu. Při loučení ukápla i nějaká ta slza, ale se spoustou dětí se zase uvidíme v září na Andělském klubu.

KRISTÝNA VOZDECKÁ,
vedoucí Andělských kempů

Do klubu na svačinu i pro pochopení

Když jsme v létě roku 2020 jely s kamarádkou Veronikou na Andělský kemp, neměly jsme nejmenší tušení, jak směřodatné pro nás toto setkání bude.

Andělský kemp je tábor pro děti, které mají nebo měly rodiče ve vězení. Pocházejí často z takových podmínek, že si běžné tábory nemohou dovolit a třeba ani nikdy na žádném nebyly, právě i proto je kemp pro ně zadarmo. Zažijí tu spoustu zábavy a krásných věcí a na chvíli

ku mohou být zase bezstarostnými dětmi.

S Veronikou jsme byly doslova uhranuté a zažily jedno z nejsilnějších povolání v životě. Byl pátek, asi tři hodiny ráno, a my jsme věděly, že musíme něco udělat, že tohle všechno nedokážeme nechat jen tak. Modlily jsme se, abychom se nevrátily zpátky do starých životních kolejí, ale aby ta osudová setkání, která jsme na kempu zakusily, mohla mít návaznost. Abychom se s dětmi mohly vídat i v Brně, odkud jsme, nebo pro ně udělat cokoliv jiného, co bude potřeba.

Rozhodly jsme dopřát si dva týdny na vychladnutí emocí, protože jsme se nechtěly do ničeho pustit bezhlavě. Během nich jsme však stejně nedokázaly myslet na nic jiného. Volaly jsme tedy potom Žanetě Dvořáčkové z MVS, že bychom rády v Brně začaly

pro tyto děti dělat klubík, kam by mohly pravidelně docházet. S pokorou jsme ale také dodaly, že se ujme i čehokoliv jiného, pokud to je potřeba. A Žaneta nám odpověděla, že už se o někoho, kdo by takový klub vedl, dlouho modlí a bude za naši službu vděčná.

Společně v Boží lásce

První půlrok nebyl i kvůli pandemii vůbec jednoduchý. Přesvědčily jsme se však o tom, že někdy je potřeba neplánovat a prostě jít a důvěřovat, že Ten, kdo vás vede, má vše ve svých rukou. Z klubíku, který jsme začaly zajišťovat dvě a chodily čtyři, pět dětí, se během roku a půl stalo společenstvím osmi vedoucích a až 15 dětí.

Scházíme se pravidelně každý pátek odpoledne v prostorách, které sdílíme společně s Varhanickou ZUŠ. Po každé hrajeme s dětmi jejich oblíbené hry a sdílíme, jaký měl kdo týden. Do programu patří i jakési zamyšlení – například naše poslední předprázdninové téma byl biblický příběh Josefa. Nakonec máme s dětmi svačinu a hrajeme deskové hry.

Klubík je bezpečným prostorem, kde si děti můžou odpočinout, užít si zábavu, navázat vztahy s vedoucími i mezi sebou. Je místem, kde se můžou setkat s Bohem a jeho láskou, ať už přímo nebo i skrze nás vedoucí, kteří jsou všichni věřící. Jak se říká u nás v MVS, kážeme evangelium, a někdy dokonce i slovem.

MARIE LÁSKOVÁ,
vedoucí Andělského klubu v Brně

Den s dítětem: na chvíli spolu

Ředitele
Věznice
Bělušice
ONDŘEJE
KROUPY

jsme se zeptali, co přináší Den s dítětem nejen uvězněným a jejich blízkým, ale také zaměstnancům věznice. Pomáhá jim v jejich práci?

Jak hodnotíte projekt Den s dítětem ve vaší věznici? Jak dlouho u vás probíhá?

První Den s dítětem se ve Věznici Bělušice konal v červnu 2021 a poté byl v září pro velký úspěch opakován. Tato zcela inovativní akce měla velký úspěch jak mezi odsouzenými, tak hlavně mezi jejich dětmi a rodinami. Účast na Dni s dítětem má pozitivní vliv na uchování sociálních vazeb odsouzených, kteří mají zájem udržovat a prohlubovat vztah se svými dětmi. A jelikož se jedná o výběrovou akci (za dobré chování), tak má pozitivní vliv právě i na chování odsouzených během výkonu trestu.

Výsledkem výborné spolupráce dobrovolníků z Mezinárodního vězeňského společenství a zaměstnanců naší věznice každopádně vznikl skvěle

strávený den plný radosti a smíchu dětí, ale i dospělých.

Projekt tedy pomáhá odsouzené motivovat?

Den s dítětem pro odsouzené znamená, že mohou strávit nevšední chvíle se svými potomky mimo zdi věznice – v prostředí Okrasné zahrady Věznice Bělušice. Se svými rodinami mohou na pár hodin zapomenout, že jeden z jejich členů je ve vězení, a mohou prožít normální den, kdy se věnují jen sobě navzájem. Odsouzeným tento den přináší velkou psychickou podporu, načerpání energie a spoustu zážitků, ze kterých pak těží několik dní, mnohdy i týdnů. A pro rodinu, a hlavně děti je to chvilkový návrat k normálnímu životu, jaký byl před uvězněním jejich blízkého.

Vaše věznic se rozhodla koncept přebrat a organizovat ho ve vlastní režii. Proč?

A jak se vám to daří?

Projekt měl pozitivní vliv i na naše zaměstnance. Nadchl je a motivoval natolik, že jsme se rozhodli zpracovat vlastní, podobný projekt s originálním názvem Dny s dětmi.

Ten jsme v naší věznici zorganizovali poprvé v červnu 2022. Na přípravách se aktivně podíleli jak zaměstnanci věznice, tak samotní odsouzení. Zaměstnancům se podařilo získat několik sponzorských darů, díky kterým bylo zajištěné občerstvení i drobné dárky pro děti. Akce se vydařila nad očekávání dobře a rozhodně budeme v projektu pokračovat.

JITKA VRBOVÁ,
koordinátorka PR aktivit

Setkávání rodin pomáhá vytrvat na dobré cestě

Věznice Jiříce leží v hlubokém lese. Vede k ní dlážděná cesta upravená pro těžkou techniku. Kdysi zde sídlilo velitelství sovětské armády a silnice se jmenuje Ruská. V kasárenských budovách je nyní vězení.

Před branou stojí hlouček žen a dětí. Všichni vypadají nadšeně, protože dnes je Den s dítětem a ony se setkají se svými otci a stráví s nimi celý den.

Držím malé ruce svých dvou vnoučat. Jsou nadšené, že uvidí svého tátu, a na nic se neptají. Nevšímají si ostatních drátů ani pečlivých rentgenových kon-

trol. Jsem za to ráda, tak malým dětem se těžko něco vysvětluje.

Je zde 12 rodin pro 12 vybraných vězňů, kteří si tuto odměnu zasloužili tvrdou prací a dobrým chováním. Pouze 12 z téměř 600 vězňů. Vychovatelka vydá pokyn k přesunu do otevřeného vězeňského areálu a všichni jdeme těsně vedle sebe. Procházíme ulicí, kterou lemuje vzrostlý les. Najednou se někdo otočí a radostně vykřikne. Asi sto metrů za námi jde dvanáct mužů – otců, synů, manželů. V civil-

ním oblečení energicky a radostně poskakují, jako by nebyli ve vězení, ale v nějakém sportovním nebo vojenském táboře. Děti se otáčejí, nesmíme se zastavit, jdeme pozpátku a očima hledáme své blízké. Vizualní kontakt je tak silný, až je hmatatelný, je jako zářící síť zelených paprsků osvětlujících les, která spojuje dvě malé skupinky jdoucí stejným tempem: jedni pozpátku a druhí vpřed, dodržují přítom povolený odstup.

V areálu otevřené věznice se všichni zastaví. Napětí je téměř nesnesitelné, všichni se sotva ovládají, ženy drží děti za ruce, aby se nevytrhly.

„A teď běžte, děti,“ vyzve je vychovatel po krátkém proslovu. Lesní ticho se náhle rozezná dětským jástem, děti se vrhají otcům do náručí a šťastně se k sobě tisknou. Tvrdé tváře vězňů se uvolní, v očích se jim objeví slzy dojetí.

Děti a jejich otcové hrají hry, štafety, dávají si pamlsky, malí vyprávějí o svých zážitcích, velcí mlčí a jen pozorně naslouchají. V pozadí hraje farní kapela a zpívá biblické písně o odpuštění.

Když den končí, zazní rozkaz k odchodu. Všichni se k sobě tisknou jako před dlouhou cestou. Objímám všechny tři najednou, nemůžu se pustit svého chlapce, který si vede dobře, nepadá duchem, neztrácí humor, jsem na něj pyšná.

Muži se pomalu vzdalují v jednom zástupu. Jdou pozpátku, udržují oční kontakt, celý les se znovu rozzáří zelenou sítí pohledů. Sledujeme je, dokud nezmizí za stromy. Všichni mlčíme, jedna z organizátorek pláče: „Nikdy si na to nezvyknu,“ vysvětluje.

INNA VACLAVOVÁ,
účastnice Dne s dítětem

Setkání mimo zdi věznice je velkým povzbuzením pro rodiny, ale i pro odsouzené.

Mít v aktovce, co je potřeba

Že je začátek září v rodině, kde je dítě školou povinné, náročným okamžikem – to ví každý rodič.

Možná už v červnu si děti přinesou domů dlouhý seznam, co je potřeba koupit nebo zaplatit, aby bylo vše do školy zajištěné a nic nechybělo. Takový soupis provětrá peněženku i rodině s normálním příjmem, o to víc zatíží ty, kde se o potomky stará pouze jeden rodič nebo má děti v péči třeba babička, protože máma či táta jsou ve vězení.

Aby se do školy nestyděly

Začalo to nevinně. Před dvěma roky se nás rodiče dětí z Andělského kempu ptali, jestli nemáme nějaké použité batohy či penály. A proto jsme oslovili i vedoucí z kempu, jestli by se do pomoci nechťeli zapojit. Ti neváhali ani vteřinu a podpořili děti, které měli ve skupince. Minulý rok jsme získali také finanční podporu pro tento projekt, jak z grantu, tak od dárců. Díky tomu se nám podařilo podpořit 61 dětí, které jsme darovali výtvarné balíčky, potřeby pro geometrii, vybavené penály, batohy do školy nebo třeba přezůvky. Ke každé rodině jsme přistupovali individuálně podle toho, jaká byla jejich situace a co už si nemohli dovolit pořídit. Dokonce jsme objednávali vybavení pro chlapce, kte-

Pořídit nezbytné vybavení do školy leckdy pro rodiny odsouzených znamená neúnosnou finanční zátěž.

rý nastupoval na střední školu studovat truhlářinu.

Projekt jsme nazvali „Zpátky do školy“ a jeho cílem je podpořit děti ve vzdělání. Právě vzdělání totiž hraje velkou roli v tom, jakým směrem se mladá generace bude ubírat v budoucnu a zda nepůjde ve stopách svých rodi-

čů. Díky tomu, že se děti nebudou stydět chodit do školy – třeba proto, že by byla ostuda, že nemají pomůcky na výtvarnou výchovu – povzbudíme jejich motivaci tam skutečně docházet a také lépe se učit. Letos podpoříme minimálně stovku dětí. KRISTÝNA VOZDECKÁ, vedoucí projektů péče o rodiny

Dárek přímo od rodiče

„To už budou zase Vánoce?“ ptá se mě pracovník věznice, kam začátkem září telefonuji. Bavíme se o dalším ročníku projektu Andělský strom – zasílání vánočních dárků dětem, které mají mámu nebo tátu ve vězení. Vše začíná právě telefonáty do věznic a zasláním formulářů. Odsouzené mámy a tátové vyplní přihlášku, sepiší dopisy svým dětem. O zbytek se postaráme my. Skenujeme a přepisujeme přihlášky, telefonujeme do rodin, pak už se nakupují dárky, fotí se, balí se do vánočního papíru a odesílají se, aby mohly potěšit pod stromečkem.

Proč? Kvůli stovkám radostných dětských tváří – loni už jich bylo 1335. Ale nejen kvůli nim. Jeden zasláný dárek je kapkou radosti, co na hladině udělá kruhy, které zasáhnou i druhého rodiče/babičku/tetu i odsouzeného a dá jim všem naději:

„Neskutečně vám děkuji, že jste tu pro mou rodinu, pro mě, vězně, jako světlo, jako maják naděje. Dcery o dárcích nevěděly, jelikož jsem poslal žádost po termínu a nevěřil jsem, že se to stihne vyřešit. Při objevení dárku ode mě to pro ně, stejně jako pro mě, bylo skoro, jako bych tam byl s nimi. Náramky nosí často, když jim je smutno, aby u sebe měly něco, co nás pojí. Děkuji za to vánoční propojení s rodinou, které se uskutečnilo jen díky vám!“

BLAŽENA KOTRSOVÁ,
koordinátorka dobrovolníků

Nechme mládež jít za svými sny

Mít sny je důležitou součástí života dospívajících. Dorůstající dívky z našeho projektu Dream Academy však procházejí nelehkým obdobím, protože mají jednoho nebo oba rodiče ve vězení.

Mnohdy řeší spousty myšlenek a situací spojených s uvězněním rodiče, které ovlivňuje jejich myšlení i jejich životní směřování. Zároveň jsou samozřejmě silně ovlivněné svým okolím, které mnohdy není dostatečně motivující. Tato děvčata tak nemají dostatek psychických sil ani pozitivních životních zkušeností, aby mohla svůj osud změnit. My se jim v Dream Academy – „Akademii snů“ – snažíme ukázat, že mohou jít v životě cestou, kterou si samy zvolí.

Scházíme se jednou měsíčně a zve-me vždy inspirativní osobnosti nebo hosty z různých profesí, kteří sdílejí svoji často nelehkou životní či profesní cestu a upřímně zodpovídají nejrůznější otázky dívek. A děvčata opravdu přemýšlejí. Je úžasné poslouchat, když pak například jedna z nich po cestě domů mluví o tom, že ji baví tvořit návrhy a že by chtěla být módní návrhářkou nebo architektkou. To je sen, který se odvážíla někomu říci poprvé v životě. To je startovací bod k tvorbě vlastní budoucnosti, vlastní cesty, ne-

závisle na cestě rodičů. Chceme dívky nejenom inspirovat, ale také podporovat jejich motivaci si za svým snem jít. Proto má každá z nich svoji mentorku, s kterou je v kontinuálním telefonickém i osobním kontaktu. Mentoring je v projektu Dream Academy zásadní. Dívky si tvoří na mentorky silné vazby, zároveň navazují vztahy také s dalšími účastnicemi – svými vrstevnicemi. Budují se tak intenzivní a dlouhodobé vazby. Děvčata nacházejí v mentorkách dobré příklady a podporu k tomu, aby mohly dosáhnout svých předsevzetí.

Jsmo velmi rádi, že se mezi mentorkami a dívkami vytváří skutečná důvěra a že na setkáních navzájem často sdílejí své nelehké příběhy a situace i radosti a úspěchy. Dream Academy je tedy bezpečným místem a zájemím, též ale reaguje na potřeby dětí, které postupně vyvstávají. Jedna z hol-

čiček by se ráda stala zdravotní sestrou, ale obává se, že nemá dostatečně dobré školní výsledky. Jedna z mentorek jí proto zajišťuje doučování.

Stavět dům na skále

Projekt staví na křesťanských hodnotách, které mentorky dívkám předávají, aby se mohly dozvědět o tom, jaký základ v životě je opravdu pevný. Děvčata díky vedení dospělých poznávají pozitivní příklady a mnohdy odlišný žebříček hodnot, než na jaký byly zvyklé ze svého okolí.

Každé setkání je plné radosti a probíhá v krásné atmosféře důvěry a přijetí. Dívky jsou úžasné a jsme moc rádi za jejich krásné úsměvy. Velký podíl na tom mají naše mentorky-dobrovolnice, kterým patří náš velký dík.

LYDIE BITTONOVÁ,
koordinátorka projektu Dream Academy

Objevit i za mřížemi sílu odpuštění

Věžňova cesta je objevování toho, kdo je Ježíš, proč přišel a co s tím. Je určena více než 10 milionům vězňů ve 22 tisíci věznicích po celém světě.

Tvoří ji osm setkání uvězněných s evangeliem svatého Marka. Markova dobrá zpráva začíná na poušti a vězení je také poušť, plná lvů a zraněných lidí, kteří ubližovali sobě i druhým. Někteří z nich zoufale touží po odpuštění a ujištění, že jsou přesto milováni. A podobně jako nikomu z nás Ježíš neřekl: „Tebe nemám rád,“ neříká to ani jim. Všichni jsme milované děti Boží, nás si vyvolil ještě před stvořením světa.

Bůh přichází jako jemný vánek. Ve věznicích jsem zažil, jak pukaly obruče svírající srdce, vrazi plakali, mučitelé hořce litovali, zoufalí závislí došli pokoje a lupiči objevili požehnaní dárků. Doutnající knot zaplál jasným plamenem, nalomená třtina se bujně rozrostla, semeno dalo úrodu.

I jeden se počítá

Vězňů, kteří se nechají oslovit a vydají se Věžňovou cestou s Kristem, není mnoho. Má taková práce smysl? Není to mrhání silami, házení perel do bláta? Jeden jediný napravený je možná ten, který nezavraždí mě nebo někoho, koho mám rád. Neokrade mě, nepodvede. Jeden by možná zachránil Sodomu a Gomoru, jedna byla ztracená ovečka, marnotrat-

Věžňova cesta ukazuje moc evangelia proměňovat životy.

Věžňova cesta je program, který si klade za cíl přinést do života vězňů vnitřní proměnu za použití restorativních (tj. obnovujících) principů, tak jak jsou představeny v Bibli – konkrétně v Markově evangeliu – a jak je vyučoval Ježíš Kristus.

Jedná se o osmítýdenní kurz pro malé skupinky vězňů. V 39 zemích světa jej k srpnu 2021 absolvovalo už více než 460 000 vězňů – včetně Afriky, východní Asie, Karibiku, Latinské Ameriky, Blízkého Východu a Severní Afriky.

Baylorova univerzita v Texasu provedla v roce 2021 podrobný výzkum, ve kterém hodnotila, jaký vliv má Věžňova cesta na nápravu odsouzených. Jednalo se o vůbec první výzkum tohoto druhu na nadnárodní úrovni, zaměřený na křesťansky orientovaný kurz nabízený ve věznicích. Zúčastnilo se téměř 900 vězňů.

Závěry poskytly jasné důkazy o tom, že účast ve Věžňově cestě měřitelným způsobem zvyšuje motivaci vězňů ke změně vlastní identity (cestou hledání nového smyslu a směru v životě navzdory trestní minulosti a uvěznění) a dále motivaci k budování pozitivních charakterových vlastností. Program u účastníků rovněž snižuje negativní emoce a riziko agresivního chování. Takové změny v postojích a vnitřním přesvědčení jsou klíčovými ukazateli pro hodnocení úspěšnosti nápravy vězňů. Dále výzkum ukázal, že účast v programu snižuje u uvězněných pocity deprese, úzkosti a hněvu.

Aktuálně tento duchovní projekt vedeme téměř v polovině českých věznic a zájem o něj stále roste. Díky Bohu!

P. FRANTIŠEK MÍČEK OPraem.,
hlavní koordinátor
projektu Věžňova cesta

ný syn, milosrdný Samaritán, jeden je Bůh.

Pro nás, kteří jsme o Bohu slyšeli, je mnoho věcí samozřejmostí, známou věcí, stokrát slyšeným opakováním, terminologií, někdy zvuky, které už ani nevyvolávají emoce. Pro vězně ale slovo „odpuštění“ může být zlomovým momentem života. „Někdo tě miluje takového, jaký jsi“ se stává drahocenným pokladem. „Tvůj život má smysl“ rajskou zahradou naděje.

Překročit zklamání a smířit se navzájem

Jeden vězeň byl hodně nedůvěřivý, zatvrzelý, nikdo z rodiny se s ním nechtěl moc bavit, všechny opakovaně zklamal. V rámci přípravy na život „venku“ byl během kurzu na 24 hodin propuštěn z vězení. Báł se setkání s příbuznými, moc se netěšil. Ale když slyšel, že u Boha je možné všechno a že se za něj budeme modlit, řekl, že to zkusí. Na příštím setkání nám v slzách vyprávěl, jak se všem omluvil, jak se stal zázrak, protože všichni jeho blízcí se také rozplakali, odpustili si navzájem léta křivd a bolestí; jak se vztahy projasnily a jak opojný to byl pocit radosti, naděje a vděčnosti.

A ten opojný pocit něžné Boží lásky přejí nám všem.

STANISLAV JUHAŇÁK,
lektor projektu Věžňova cesta
a nakladatel

Mezinárodní
vězeňské společenství

Rozhovor s oběťmi pomůže proměně

Letos na podzim se koná již sedmý ročník projektu Building Bridges (Budování mostů). Setkávají se v něm ke vzájemnému dialogu nesouvisející oběti a pachatelé za přítomnosti tzv. facilitátorů přímo uvnitř věznice, a to po dobu osmi týdnů.

Jako facilitátor vedu projekt už třetím rokem. Mým úkolem je nejen moderovat diskusi, ale zároveň musím být citlivý, aby atmosféra ve skupině splňovala zásady, které si na začátku stanovíme. To znamená, že musíme vytvořit prostředí podobné terapeutické skupině, kde nikdo nikoho neposuzu-

je, nekritizuje, účastníci se respektují, neskáčou do řeči, každý má právo na svůj příběh a vyjádření svých pocitů. Tato pravidla zajistí, že se všichni budou cítit bezpečně. Kdokoli má také právo říct, že je mu něco nepřijemné, že se necítí dobře. Musím konstatovat, že za dobu, co projekt funguje, se sku-

pina pokaždé respektovala a uvnitř automaticky vznikla pozitivní atmosféra a vzájemná důvěra.

Řekni, co se ti stalo

Přiznám se, že každé setkání Building Bridges mě vždy dojíhá, ale v pozitivním slova smyslu. Špatně se to popisuje, ale unikátnost situace a empatie účastníků dodává zvláštní energii. Skupina se na začátku vůbec nezná, potkají se úplně cizí lidé, a to ještě v prostorách věznice, a tam se mezi nimi vytvoří velmi silné emotivní pouto, které připomíná přátelství. Účastníci z řad obětí leckdy přijdou vyprávět těžké a nepřijemné příběhy, které

třeba nikdy neřekli ani v rodině – a jednou svůj příběh sdělí i s vrahem. Nikde jinde jsem nepocítil tolik porozumění a lidského zájmu jednoho člověka o druhého.

V tomto jedinečném projektu nabízíme účast všem, kdo se stali obětí trestného činu nebo jim bylo jakkoliv ublíženo, aniž by skutek nahlásili. Mám pocit, že u obětí možná bude určitou obavu prostředí věznice a charakter kurzu. Ve skutečnosti se ale setkání paradoxně více bojí pachatelé. Ve finále jsou nicméně vždy obě strany nadšené a ani nechtějí, aby program skončil.

MARTIN KABÁT,
facilitátor projektu Building Bridges

Díky za projekty, které fungují

Velmi si vážím vzájemné spolupráce mezi Vězeňskou službou ČR a Mezinárodním vězeňským společenstvím, která úspěšně funguje prakticky od dob vzniku MVS před dvanácti lety.

Předchozí roky byly pro obě instituce kvůli pandemii velmi náročné. Jsem rád, že jsme i v této nelehké době dokázali komunikovat a podaři-

lo se nám nezpřetrhat křehké vazby mezi vězňnými osobami a pracovníky MVS. Dokazuje to i fakt, že MVS dnes spolupracuje s téměř všemi našimi věznicemi.

Nedávno jsem se osobně zúčastnil zakončení projektu Building Bridges ve Věznicí Pardubice. Ten je prospěšný jak pro pachatele, tak pro oběti trestných činů. Základem je uplatňování některých principů restorativní justice – především práce s trestným činem a snaha o narovnání vztahů mezi pachatelem a obětí.

Bezesporu pozitivní vliv na vězňné má projekt Věznova cesta, do kterého se zapojila téměř polovina věznic. Také ten vychází z principů restorativní justice. Odsouzeným nabízí příležitost utříbit si pohled na sebe sama v kontextu svého dosavadního života, spá-

chaných činů a vlivu toho všeho na své blízké okolí. Účastníci se zde také učí přijímat zodpovědnost za svá rozhodnutí.

Pomoc ženám vrátit se „ven“

Pravidelná spolupráce s MVS perfektně funguje v ženské věznicí Světlá nad Sázavou v rámci projektu „Příprava žen na propuštění a provázení žen po propuštění z výkonu trestu“. Cílem je zařazení odsouzených žen po propuštění zpět do společnosti, snížení rizika jejich recidivy, podpora jejich rodinných vazeb nebo třeba hledání zaměstnání po propuštění.

Na jaře a v létě se koná populární Den s dítětem, kdy se ve věznicích na

celý den se svými vězňnými členy setkávají vybrané rodiny odsouzených. Tento projekt pomáhá rodinám znovu nastavit komunikaci a snaží se udržet a prohloubit jejich vzájemné vztahy, zejména vazbu mezi odsouzeným otcem a dítětem.

V době adventu se zase mnoho věznic zapojuje do vánočního projektu pro děti s názvem Andělský strom. V něm MVS zajišťuje a doručuje za vězňné rodiče dárek pro jejich dítě.

Poděkování pak MVS patří také za různá drobná technická vybavení některých oddělení věznic nebo za nákupy hraček či vybavení dětských koutků v návštěvních místnostech.

SIMON MICHAILIDIS,
generální ředitel Vězeňské služby ČR

Klub 2 Ryby: Místo modlitby i praktické pomoci

Jejich život není snadný. Představme si, že propuštění v určitém věku začínají od úplného začátku. Mnohdy nemají zázemí, rodinu (nebo ta se s nimi nechce stýkat). Po propuštění mají jen igelitku s doklady, něco na sebe, triko, mikinu. To bývá vše, co vlastní.

Neumím ani spočítat, kolik klientů našim Klubem 2 Ryby od začátku prošlo. Každý potřeboval něco jiného a každý se v klubu zdržel podle svých potřeb – někdo několik let, někdo měsíce a někdo jen krátce, než se osamostatnil.

Klub funguje na bázi skupinového setkání. Program má většinou stejný scénář: na začátku je to seznámení nebo sdílení aktuální situace, kdy má každý možnost říci, co sám uzná za vhodné. Když se někdo svěří s problémem, je tu možnost okamžité modlitby. Dále následuje program na konkrétní téma spojené s příběhem z Bible, které rozebíráme a připodobňujeme je k situacím, které můžeme v dnešní době prožívat. Nedílnou součástí klubu je potravinová pomoc, kterou klienti dostanou na konci setkání.

Řešíme tu vše: od praktických věcí, pomoci s úřady, hledáním práce či bydlení, s doprovodem nebo návště-

Někteří do Klubu 2 Ryby chodí roky, jiným stačí několik setkání.

vami v nemocnici až po psychickou podporu nebo povzbuzení. Nezáleží na tom, co propuštění v minulosti udělali, i když jejich čin neschvaluje. Jde o to, co chtějí nyní ve svém životě dokázat, o změnu, kterou právě procházejí.

V Bibli se Bůh Mojžíšovi představil: „Jsem, který jsem.“ Na mnohých místech nás Bible provází, abychom žili přítomností, abychom si nedělali

starosti například o zítřek, abychom se nevraceli nebo se nezabývali minulostí. Takovým způsobem se snažíme přijímat také lidi v klubu. A je vidět, že tento přístup přináší ovoce. U některých to není znát hned, ale po měsících a letech – když se ten člověk chce opravdu změnit – začínáme vidět výsledky. A... soudit může jen Bůh.

LENKA HELLEROVÁ,
vedoucí Klubu 2 Ryby

Tato žena, říkáme jí třeba Markéta, je s námi v kontaktu již několik let. Neměla lehké dětství a svým způsobem pak byla poznamenána na celý život. Od mládí žila na ulici, užívala drogy, alkohol a byla také násilná. Ve vězení se ocitla několikrát. Ve věznicích, kam docházíme pravidelně, jí nedávali moc šancí a věřili, že se za mříže brzo vrátí.

Po čase byly ale u Markéty vidět malé proměny. Přestala být agresivní. Bývala obdoby, kdy přestávala nakrátko brát drogy a omezila alkohol. Pravidelnou spoluprací a podporou se u ní začaly projevovat změny, které pro běžného člověka nejsou viditelné. Nebyla hned slušná, čistá a zodpovědná vůči sobě i společnosti, ale byly tam střípky, které nám ukazovaly, že se v nitru ženy, kterou společnost odepsala, něco děje.

Stále padá, ale má sílu se znovu postavit. Vedeme ji k tomu, aby se snažila udržet tam, kde zrovna je, a po čase se snad posune zase dále o malý kousek.

U takových lidí je potřeba si uvědomit, že nikdy nebudou jako „běžná společnost“. Mají za sebou nevydařené dětství, mládí a to vše si nesou do života – do takového života, kdy běžný člověk nechápe, že takto může někdo žít.

Chudí lidé a lidé na okraji společnosti existovali vždy – někdy se v bídě ocitli svou vinou, jindy souhrou okolností, které neuměli unést. Nebo neměli ve své blízkosti nikoho, kdo by jim pomohl nebo předal radu, jak situaci řešit.

Bez vaší pomoci se neobejdeme

Vybrali jsme si oblast pomoci, která v lidech nevyvolává mnoho příjemného. Pomáhat vězňům, propuštěným? Fuj! Vše kolem vězení je obecně vnímáno negativně, jako něco špinavého, s čím nechceme mít nic společného.

Naše služba je na darech zcela závislá. Děkujeme vám!

Bohužel často takto přemýšlejí i velké firmy, které žádáme o příspěvek a ony si nechtějí kazit své PR kriminálním tématem. S dětmi vězňů už je to jiné.

Vzbuzují lítost, protože jsou to nevinné oběti, které nic nespáchaly. A jejich situace skutečně není dobrá. Naši základnou a pravidelnými podporovateli

jsou převážně věřící lidé z různých církví. Jsme za to nesmírně rádi, protože kromě finanční podpory nás podporují také modlitbami, které nám velmi

pomáhají. Od ostatních neziskových spolků se lišíme. Nevnímáme naši pomoc jako práci, ale jako Boží službu. Jako službu těm nejnuznějším. Naše porady i setkání provázejí společné modlitby a Bůh je přítomný v každém okamžiku naší činnosti. Věříme v Jeho sílu, v Jeho milosrdenství, v Jeho lásku. Víru nikomu z našich klientů nenutíme. Pokud sami mají o Boha zájem, rádi jim cestu ukážeme. A jsme rádi, že se to stává.

Naše činnost je zcela závislá na financích od dárců, měst i firem. Pokud se rozhodnete stát se naším pravidelným nebo i jen občasným přispěvatelem, moc nám to pomůže. I malá částka je pro nás velkou pomocí. Aktuální ekonomická i válečná situace neziskovému sektoru nenahrává. Také my už vnímáme dopady a máme mírné obavy z budoucnosti. Ale jen mírné. Máme víru...

JITKA VRBOVÁ,
koordinátorka PR aktivit

Marek už urazil kus cesty

V roce 2019 jsme poznali dvě děti – sourozence Věrku a Marka (jména jsou z důvodu ochrany rodiny změněna). První kontakt proběhl v rámci Andělského stromu – skrze něj jsme dětem zajistili vánoční dárky od jejich vězněného rodiče.

Jejich tatínek byl v tu dobu ve vězení a vychovávala je sama maminka, která bojovala jak s finančními, tak s psychickými problémy. V roce 2020 s námi jel Marek na první Andělský kemp. Je to živý kluk, ale bylo vidět, že kemp je pro něj nová zkušenost, kterou předtím nezažil.

S rodinou jsme navázali bližší kontakt a chlapec začal docházet také do Andělského klubu, který se schází každé

týden v Brně a nabízí dětem volnočasové aktivity i psychickou pomoc. Bohužel kvůli covidu nebylo možné se potkávat, tak se scházení přesunulo do online prostředí. Rodina se občas připojila, ale často na to maminka zapomínala nebo bylo špatné připojení. Během podzimu jsme přišli na to, že Mareček nezvládá domácí přípravu během distanční výuky, maminka neměla čas a bohužel ani schopnosti na to, aby synovi látku vysvětlila a úkoly s ním dělala. Jedna z vedoucích z klubíku začala tedy do rodiny docházet a Marka doučovat.

Díky pravidelnému přístupu do rodiny jsme také zjistili, že nejen chlapec má problém s distanční výukou,

ale podporu a doučování by potřebovala i jeho mladší sestra. Takže naše dobrovolnice začala doučovat i Věrku. V průběhu pandemie tedy v rodině probíhalo doučování, které dětem moc pomáhalo.

V loňském roce už na kemp jeli oba sourozenci. Prožili jsme tam s nimi zvláštní chvíle, protože dostali zprávu, že se jim během kempu vrátí tatínek domů z výkonu trestu. Místo radosti však měli strach. Nevěděli totiž, co je čeká. Tátu si Marek pamatoval jen trochu, Věrka vůbec. Za dobu, kdy byl ve vězení, za ním rodina v podstatě na návštěvě nebyla, protože maminka na to neměla finance a cesta tam a zpět přes půl republiky by byla pro

ni s potomky náročná. V očích dětí se měl tedy domů vrátit někdo téměř cizí. Tatínek si přijel s maminkou vyzvednout děti hned po návratu z kempu. První okamžiky byly nejisté, všichni byli nervózní. Potom se ale otec začal v rodině opět angažovat, dětem představil pokojíček, řešil rozbitý počítač.

Marek ušel za dobu, co ho známe, ohromný kus cesty. Z kluka, který se nikdy nechtěl zapojit do žádné hry, byl negativní a chtěl před vším utíkat, se stal klučíkem, který rád hraje všechny pohybové hry, rád se nabídně k pomoci i chrání svoji mladší sestru.

JITKA VRBOVÁ,
přílohu redakčně připravila
Alena Scheinostová

Jak se můžete zapojit

- **Jednorázovým finančním darem** (lze vystavit potvrzení k odpočtu z daňového základu)
- **Pravidelným příspěvkem**, například formou trvalého příkazu z účtu
- **Prostřednictvím příložené složenky** nebo jednorázovou platbou na účet veřejné sbírky **2501472785/2010**, určené dětem odsouzených, rodinám, obětem a na práci s vězni
- **Finanční podporou doprovázení propuštěných** na účet veřejné sbírky **264970289/0300**
- **Dobrovolnickou službou** v jednotlivých projektech – kontaktujte Blaženu Kotrsovou na tel. 775 342 426 nebo e-mailu blazena.kotrsova@mvs.cz
- **Modlitbou**: Týden modliteb za vězeňství se koná v prvním adventním týdnu každého roku, rádi vám zašleme na požádání materiály

- Zapojením do projektu **Building Bridges**. Každému z nás někdy někdo ublížil. Přijďte v bezpečném prostředí povědět odsouzeným svůj příběh. Přihlášení je možné do konce září na tel. 731 907 326 nebo na e-mailu martin.kabat@mvs.cz

Mezinárodní vězeňské společnosti, z. s.
Balbínova 550/10
120 00 Praha 2 – Vinohrady
info@mvs.cz
www.mvs.cz
www.restorative-justice.eu

**Mezinárodní
vězeňské společnosti**

Všem dárcům ze srdce děkujeme!